

Subject Area
Nursing

Year: 2022
Vol: 8 Issue: 105
PP: 4322-4330

Arrival
06 November 2022

Published
31 December 2022
Article ID Number
66849

Article Serial Number
25

Doi Number
<http://dx.doi.org/10.29228/ssj.66849>

How to Cite This Article
Erdem, Y., Şengül
Kisecik, Z. & Erdem, E.
E. (2022). "Üniversite
Öğrencilerinin Şiddet
Yaşama Durumları,
Şiddet Tutumları ve
Benlik Saygısı İlişkisi"
International Social
Sciences Studies Journal,
(e-ISSN:2587-1587)
Vol:8, Issue:105;
pp:4322-4330

Social Sciences Studies
Journal is licensed under
a Creative Commons
Attribution-
NonCommercial 4.0
International License.

Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Yaşama Durumları, Şiddet Tutumları ve Benlik Saygısı İlişkisi

The Relationship of University Students' Experiences with Violence, Attitudes to Violence, and Self-Esteem

Yurdagül Erdem¹ Zeynep Kisecik Şengül² Erden Eren Erdem³

¹ Prof. Dr., Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Kırıkkale, Türkiye

² Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Kırıkkale, Türkiye

³ Arş. Gör., Karabük Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü, Karabük, Türkiye

ÖZET

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin şiddet yaşama durumları, şiddet tutumları ve benlik saygısı ilişkisinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma 2020-2021 eğitim döneminde anket yoluyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Anket google forms üzerinden kartopu yöntemi ile üniversitelerin sağlık, sosyal, mühendislik alanlarında okuyan öğrencilere gönderilmiş, çalışmaya toplam 687 öğrenci katılmıştır. Veriler, "Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği" ve "Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Öğrencilerin yaş ortalaması $\bar{X}:20,99\pm2,83$ olup, çoğu (%74,1) kadındır. %56,6'sı şiddet yaşamıştır. En çok %47,2 ile duygusal şiddet yaşamış; şiddetle okulda (%38,5), evde (%35,6), mahallede (%19,4) karşılaşmıştır. Şiddette aile üyeleri (%33,8), arkadaş (%32,2), öğretmen (%20,0) ve flört (%8,2) neden olmuştur. Öğrencilerin yüksek benlik saygısı ($\bar{X}:1,91\pm1,6$), düşük şiddet tutumu ($\bar{X}:39,88\pm13,13$) vardır. Öğrencilerin ilişki durumu, gelir durumu, şiddet yaşama ve şiddet eğitimi alma durumu ile benlik saygısı arasında anlamlı fark olduğu ($p<0,05$), şiddet yaşayan öğrencilerin benlik saygısı orta ($\bar{X}:2,19\pm1,68$), şiddet eğitimi alan öğrencilerin ise yüksek ($\bar{X}:1,61\pm1,51$) olduğu, erkek öğrencilerin şiddete yönelik tutum ölçeği $\bar{X}:45,10\pm15,21$ puan ortalamasının kız öğrencilerden ($\bar{X}:38,05\pm11,81$) yüksek olduğu ($p<0,05$) görülmüştür. Sosyal bilim öğrencilerinin şiddete yönelik tutum ölçeği ($\bar{X}:37,22\pm10,82$) puan ortalamasının diğer disiplinlerden düşük olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin benlik saygısı ile şiddet tutumu puan ortalamaları arasında pozitif yönde düşük derecede anlamlı ilişki görülmüştür ($r=.101$; $p<0,05$). Çalışmanın sonucu olarak öğrencilerin şiddet tutumu arttıkça benlik saygıları azalmaktadır. Şiddetle ilgili gençleri güçlendirici faaliyetlerin planlanması ve fen/mühendislik bölüm müfredatlarına kişiler arası iletişim, insan hakları gibi davranış bilimleri derslerinin eklenmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Benlik saygısı, Üniversite, Öğrenci, Şiddet

ABSTRACT

This study was conducted to determine the relationship between university students' violence experiences, violence attitudes and self-esteem. The research was carried out descriptively in the 2020-2021 education period. The questionnaire was sent to the students studying in the fields of health, social and engineering at universities with the snowball method on google forms, total 687 students participated. Data were collected using, "Attitudes Towards Violence Scale" and "Rosenberg Self-Esteem Scale". The mean age of the students is $\bar{X}:20,99\pm2,83$ years, and most of them (74.1%) are women. 56.6% experienced violence. Emotional violence was the highest with 47.3%; faced violence at school (38.5%), at home (35.6%), and in the neighborhood (19.4%). Students was subjected to violence by family members (33.8%), friends (32.2%), teachers (20.0%) and dating (8.2%). Students have high self-esteem ($\bar{X}:1,91\pm1,6$) and low violence attitude ($\bar{X}:39,88\pm13,13$). There was a significant difference between the students' relationship status, income status, experiencing violence and receiving violence education ($p<0,05$), the self-esteem of the students experiencing violence was moderate ($\bar{X}:2,19\pm1,68$) and the students receiving violence education whereas the mean self-esteem of male students was higher ($\bar{X}:1,61\pm1,51$), and male students' violence scale $\bar{X}:45,10\pm15,21$ point average was higher than female students ($\bar{X}:38,05\pm11,81$) ($p<0,05$) was observed. It was found that the social science students' average score of violence scale ($\bar{X}:37,22\pm10,82$) was lower than other disciplines. There was a positive and low-level significant correlation between the students' self-esteem and the mean of their violence scale scores ($r=.101$; $p<0,05$). As a result, as students' attitudes towards violence increase, their self-esteem decreases. It can be recommended to plan activities that empower youth related to violence and to add behavioral science courses to the science/engineering department curriculum.

Keywords: Self-esteem, University, Student, Violence

1. GİRİŞ

Şiddet, Dünya Sağlık Örgütü'nce (DSÖ) kendine, başka bir kişiye veya bir grup veya topluluğa karşı, yaralanma, ölüm, psikolojik zarar, gelişme geriliği ile sonuçlanan veya sonuçlanma olasılığı yüksek olan, fiziksel güç veya gücün kasıtlı olarak, tehdit veya fiilen kullanılmasıdır (www.who.int). Şiddet doğasına göre dört ayrı kategoriye ayrılmıştır: fiziksel, cinsel, psikolojik ve yoksun bırakma veya ihmal (Polat, 2016). Şiddet kişinin kendisine yönelik olabileceği gibi, kadın, çocuk, yaşlı, cinsel yönelimi farklı kişilere, ya da topluluklara karşı olabilmektedir. Bireylerin şiddete maruz kalma durumu yaşanan bölge, yaş, eğitim düzeyi, çocuk sayısı, aile desteği gibi durumlardan etkilenebilmektedir (Çakmak ve ark., 2017; Çalışkan & Çevik, 2018).

Şiddetin dünya genelinde önemli bir sorun olduğu görülmektedir. DSÖ, 2019 yılında şiddet nedeniyle 475 bin kişinin öldüğünü; bir milyar çocuğun son 12 ayda fiziksel, cinsel veya duygusal şiddete maruz kaldığını; 3 kadından 1'inin en az bir kez ve genellikle birlikte olduğu bir partner tarafından, fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kaldığını bildirmektedir (WHO, 2022). İsveç Uppsala Çatışma Verileri Raporu'na göre Ruanda, Suriye, Afganistan, Etiyopya ve Irak şiddete bağlı ölümlerin yaşandığı ülkeler arasında ilk beş sırada yer almaktadır

(Pettersson ve Eck, 2018). Avrupa'da partner şiddeti çalışmalarına bakıldığında Finlandiya, Letonya, Litvanya ve İsveç'te diğer ülkelere kıyasla daha yaygın olduğu görülmektedir (Martín-Fernández ve ark., 2019). Ülkemizde kadına, çocuğa ve yaşlıya yönelik şiddete ilişkin çalışmalar yer almaktadır. Kadına yönelik şiddet çoğunlukla eş ya da duygusal partner tarafından gerçekleştirilmekte ve cinayetlerin çoğu eğitim düzeyi düşük ve 26-35 yaş grubundaki bireyler tarafından gerçekleştirilmektedir (Taştan ve Yıldız, 2018). Ülkemizde çocuklara yönelik şiddetle ilgili gazete haberlerinden derlenen bir çalışmada kız çocukları erkek çocuklara göre daha fazla cinsel şiddete maruz kaldığı belirlenmiştir (Çakmak ve ark., 2017).

Şiddet, üniversite öğrencileri arasında da çeşitli şekillerde görülebilmekte, şiddetin uygulayıcısı ya da mağduru olabilmektedir (Shorey ve ark., 2015; Martin-Storey ve ark., 2018). Üniversite öğrencilerinin şiddete yönelik tutumlarını cinsiyet, kültürel farklılıklar ve kişisel deneyimleri etkileyebilmektedir (Lin ve ark., 2016; Dişsiz ve Yalçınürk, 2020). Diğer taraftan bireyin benlik saygısındaki azalma şiddete yönelik eğilimini artırabilmektedir (Ostrowsky, 2010; Robins ve ark., 2010). Benlik saygısı düşük bireyler kendi başarısızlıklarını telafi etmek için kişilere şiddet uygulayabilmekte, kendi davranışları nedeniyle başkalarını suçlayabilmektedirler (Ostrowsky, 2010).

Şiddet mağduru bireylerin fiziksel ve ruhsal sağlığı bozulabilmekte, şiddete bağlı ölümler yaşanabilmekte ve kişiler intihar girişiminde bulunabilmektedir (Çakmak ve ark., 2017). Her yönüyle toplum sağlığını etkileyen bir sorun olan şiddetin önlenmesi oldukça önemlidir. Şiddeti önlemede sosyal ekolojik model, toplum sağlığı yaklaşımları, kanıta dayalı uygulamalar, insan hakları, hayat dersi yaklaşımı ve çok sektörlü yaklaşımlar uygulanabilmektedir (WHO, 2022). Şiddetin önlenmesinde bireylerin şiddete yönelik tutumlarının bilinmesi de yardım sağlamada önem taşır. Bu bağlamda bireylerin şiddete yönelik tutumları ve benlik saygısının belirlenmesi önemlidir. Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin şiddet yaşama durumları, şiddet tutumları ve benlik saygısı ile ilişkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma, şiddetle ilgili farkındalık oluşturma ve şiddeti önlemeye yönelik çalışmalara katkı sağlama açısından da önemli görülmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma üniversite öğrencilerinin şiddet yaşama durumları, şiddet tutumları ve benlik saygısı ile ilişkisinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırmanın verileri 2020-2021 eğitim döneminde anket yoluyla toplanmıştır. Anket, google forms üzerinden kartopu yöntemi ile üniversitelerin sağlık, sosyal, fen/mühendislik alanlarında okuyan öğrencilere gönderilmiş, başka arkadaşlarına da atmaları istenmiştir, böylece çalışmaya çeşitli üniversitelerden 687 öğrenci gönüllü katılmıştır. Veriler, "Demografik Veri Formu", "Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği (ŞYTÖ)" ve "Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ)" ile toplanmıştır. Araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Üniversite öğrencilerinin şiddet yaşama durumları nedir?
2. Üniversite öğrencilerinin şiddete yönelik tutum düzeyleri nedir?
3. Üniversite öğrencilerinin benlik saygısı düzeyleri nedir?
4. Üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve şiddete yönelik tutumlarına etki eden faktörler nelerdir?
5. Üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve şiddete yönelik tutumları arasında bir ilişki var mıdır?

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri "Demografik Veri Formu", "Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği" ve 'Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği' kullanılarak toplanmıştır.

Demografik Veri Formu: Literatür verileri doğrultusunda araştırmacılar tarafından hazırlanmış, öğrencilerin yaşı, cinsiyeti, ilişki durumları ile ilgili 9 soru; şiddete maruz kalma durumu ile ilgili 7 soru yer almaktadır (Gümüş ve ark., 2015; Evren ve ark., 2011; Yagiz ve ark., 2020).

Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği (ŞYTÖ): Ölçek Davidson ve Canivez (2012) tarafından geliştirilmiş Akın ve ark. (2016) tarafından Türkçe geçerlik ve güvenilirliği yapılmıştır. 17 madde ve üç alt boyuttan (suç ve savaş, bedensel ceza, partner şiddeti) oluşan 7'li likert tipte bir ölçektir. ŞYTÖ'den 17-119 arasında puan alınabilmekte, ölçekten alınan yüksek puan şiddete yönelik tutumun yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Ölçeğin iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı 0.83 olup, bu çalışmada cronbach alfa kat sayısı 0,85'tir.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği: Ölçek Morris Rosenberg (1965) tarafından bireylerin benlik saygısı ölçüm aracı olarak geliştirilmiştir. Çuhadaroğlu (1986) ölçeği Türkçe'ye uyarlamıştır. Ölçek 10 maddeden oluşmakta ve 4'lü likert tipte "çok doğru", "doğru", "yanlış" ve "çok yanlış" olarak cevaplanmaktadır. 1. 2. ve 3. maddeler, 4. ve 5.

maddeler 9. ve 10. maddeler birlikte, 6. 7. ve 8. maddeler bağımsız olarak değerlendirilmektedir. Kişi kendini olumsuz değerlendirdiğinde '1', olumlu değerlendirdiğinde ise '0' puanı alır. Toplam puan 0-6 arasında değişir. Buna göre 0-2 puan yüksek, 2-4 puan orta, 5-6 puan ise düşük benlik saygısına işaret etmektedir (Çuhadaroğlu, 1986). Bu çalışmada ölçeğin cronbach alfa kat sayısı 0,72'dir.

Veriler anket yoluyla toplanmış olup, Google forms yoluyla üniversitelerin fen, sağlık ve sosyal bilimler alanlarında eğitim gören öğrencilere kartopu yöntemiyle gönderilmiş ve formları doldurmadan önce gönüllü katılma kısmını işaretlemeleri istenmiştir. Araştırmanın yapılabilmesi için bir üniversitenin girişimsel olmayan etik kurulundan gerekli izinler (25.03.2021/ 2021.03.21) alınmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerden çevrimiçi ortamda gönüllü oluru alınmıştır.

2.3. İstatistiksel Analiz

Veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 Programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde sayı, yüzdeler, ortalama ve standart sapma değerleri, Kruskal-Wallis testi, Mann-Whitney U testi ve Spearman korelasyon testi kullanılmıştır. 0,70- 0,75 korelasyon değerleri çok iyi, 0,60-0,70 iyi, 0,40-0,60 orta, 0,30- 0,40 orta-düşük 0,05- 0,30 düşük veya önemsiz olarak belirlenmiştir (Hayran ve Hayran, 2011).

3. BULGULAR

3.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Genel Tanımlayıcı İstatistikleri

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması $\bar{X}$:20,99±2,83 olup, %74,1 (n=509) kadındır. Öğrencilerin yaklaşık yarısı (%47,1) sağlık bilimleri alanında eğitim görmektedir. Öğrencilerin çoğunun (%76,0) bekâr olduğu, %60,8'inin (n=418) ailesinin gelir durumunun orta düzeyde olduğu, %71,9'unun (n=494) yaşamının büyük kısmını bir şehirde yaşayarak geçirdiği belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin yarısından fazlasının (%56,6) en az bir kez şiddete maruz kaldığı, %77,9'unun (n=535) şiddetle ilgili bir eğitim almadığı belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Genel Tanımlayıcı İstatistikleri (n=687)

Tanımlayıcı Özellikler	N	%
Yaş (M ± SD) (Min-Mak)	20,99±2,83	18-40
Cinsiyet		
Kadın	509	74,1
Erkek	178	25,9
Bölüm		
Sağlık Bilimleri	337	49,1
Sosyal Bilimler	119	17,3
Fen/Mühendislik Bilimleri	231	33,6
İlişki Durumu		
Bekar	522	76,0
Flört	131	19,0
Nişanlı	10	1,5
Evli	24	3,5
Ailenin Gelir Durumu		
Gelir Giderden Az	131	19,1
Gelir Gidere Eşit	418	60,8
Gelir Giderden Fazla	138	20,1
Uzun Süre Yaşanan Yer		
Şehir	494	71,9
İlçe	116	16,9
Köy	77	11,2
Anne Çalışma Durumu		
Çalışıyor	145	21,1
Çalışmıyor	542	78,9
Baba Çalışma Durumu		
Çalışıyor	564	82,1
Çalışmıyor	123	17,9
Şiddetle İlgili Eğitim Alma		
Evet	152	22,1
Hayır	535	77,9
Şiddet Yaşama		
Evet	389	56,6
Hayır	298	43,4

3.2. Öğrencilerin Maruz Kaldıkları Şiddetle İlgili Özellikler

Şiddete maruz kalan öğrencilerin verdikleri yanıtlar incelendiğinde %47,3 ile en fazla duygusal şiddet yaşadıkları tespit edilmiştir. Öğrenciler şiddete en fazla okulda (%38,5), evde (%35,6), mahallede (%19,4) maruz kalmıştır.

Bunun yanı sıra düşük oranlarda olmakla beraber yurtda, spor alanlarında, hastane de şiddetle karşılaşmıştır. Şiddete en fazla aile üyeleri (%33,8), arkadaş (%32,2), öğretmen (%20,0) ve flört (%8,2) neden olmuştur. Öğrencilerin çok azının (%5,1) şiddeti yetkili yerlere bildirimde bulunduğu, büyük kısmının (%42,7) şiddet karşısında sözlü tepki verdiği belirlenmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin Maruz Kaldıkları Şiddetle İlgili Özellikler (n=389)

Tanımlayıcı Özellikler	N*	%
Şiddet türü		
Duygusal	322	47,2
Fiziksel	264	38,8
Ekonomik	63	9,3
Cinsel	32	4,7
Şiddet yaşanan yer		
Okul	236	38,5
Ev	218	35,6
Mahalle	119	19,4
Spor Merkezi	18	2,9
Diğer**	22	3,6
Şiddeti Uygulayan Kişi		
Aile üyesi (anne, baba, kardeşler)	213	33,8
Arkadaş	203	32,2
Öğretmen	126	20,0
Flört	52	8,2
Yabancı	26	4,1
Diğer****	11	1,7
Şiddete Verilen Tepki		
Sözlü karşılık verme	166	42,7
Müdahale etmeme	133	34,2
Şiddetle karşılık verme	62	15,9
Yetkili yerlere bildirme	20	5,1
Diğer***	8	2,1

*Birden fazla yanıt alınmıştır.

** yurt (n=3), sosyal alan (n=10), hastane (n=3), işyeri (n=3)

***aileye söyleme (n=4), yapılan şeyle karşılık verme (n=2), kişiden uzaklaşma (n=2)

****akraba (n=5), hasta(n=4), amir (n=1), yurt çalışanı (n=1)

3.3. Öğrencilerin Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği ve Benlik Saygısı Ölçek Puan Ortalamaları

Öğrencilerin Benlik Saygısı Ölçeği puan ortalamasının $\bar{X}$: 1,91±1,6 ile yüksek düzeyde olduğu, şiddete yönelik tutum ölçeği puan ortalamasının ise $\bar{X}$: 39,88±13,13 düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir (Tablo 3).

Tablo 3. Öğrencilerin Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği ve Benlik Saygısı Ölçek Puan Ortalamaları (n=687)

Ölçek/alt boyut	M ± SD	Min-Mak
Benlik Saygısı Ölçeği	1,91±1,6	0-6
Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği	39,88±13,13	17-119
Suç ve Savaş	26,77±8,58	7-49
Bedensel ceza	7,87±4,6	6-42
Partner şiddeti	5,24±3,66	4-28

3.4. Öğrencilerin Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği ve Benlik Saygısı Ölçek Puan Ortalamalarına Etki Eden Faktörler

Öğrencilerin benlik saygısı ölçek puan ortalamalarına etki eden faktörler incelendiğinde ilişki durumu, ailenin gelir durumu, şiddet yaşama durumu ve şiddet eğitimi alma durumuyla benlik saygısı ölçeği puanı ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Bu sonuçlara göre evli öğrencilerin benlik saygısının ($\bar{X}$: 1±1,38) en yüksek olduğu, gelir düzeyi arttıkça benlik saygısının arttığı, şiddet yaşayan öğrencilerin benlik saygılarının daha düşük ($\bar{X}$: 2,19±1,68), şiddet eğitimi olan öğrencilerin ise benlik saygılarının daha yüksek ($\bar{X}$: 1,61±1,51) olduğu belirlenmiştir (Tablo 4). Diğer taraftan öğrencilerin cinsiyet ve eğitim aldıkları alan ile şiddete yönelik tutum ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Erkek öğrencilerin şiddete yönelik tutum ölçeği puan ortalamasının ($\bar{X}$: 45,10±15,21) kız öğrencilere göre ($\bar{X}$: 38,05±11,81) anlamlı derecede fazla olduğu, fen/mühendislik alanlarında eğitim gören öğrencilerin ise ölçek puan ortalamasının ($\bar{X}$: 41,95±14,38) en yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 4).

Tablo 4. Öğrencilerin Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği ve Benlik Saygısı Ölçek Puan Ortalamalarına Etki Eden Faktörler

Özellikler	Benlik Saygısı Ölçeği				Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği			
	n	M±SD	Test	P	M±SD	Test	P	
Cinsiyet								
Kadın	509	1,88±1,56	Z=-,396**	,692	38,05±11,81	Z=-5,901**	,000	
Erkek	178	1,99±1,72			45,10±15,21			
Bölüm				,550				
Sağlık	337	1,92±1,61	X ² =1,197*		39,40±12,80	X ² =10,410*	,005	
Sosyal	119	1,72±1,38			37,22±10,82			
Fen	231	1,98±1,68			41,95±14,38			
İlişki Durumu								
Bekar	522	2±1,64	X ² =13,060*	,005	40,28±13,41	X ² =3,326*	,344	
Flört	131	1,72±1,44			38,30±12,12			
Nişanlı	10	1,40±0,84			43,60±12,57			
Evli	24	1±1,38			38,25±12,20			
Gelir Durumu								
Geliri az	131	2,27±1,71	X ² =11,471*	,003	40,25±12,94	X ² =,265*	,876	
Gelir eşit	418	1,89±1,57			39,33±11,31			
Gideri fazla	138	1,61±1,51			41,20±17,67			
Yaşanan Yer								
Şehir	494	1,91±1,59	X ² =,142*	,931	39,73±13,17	X ² =1,954*	,377	
İlçe	116	1,93±1,76			40,85±12,31			
Köy	77	1,81±1,43			39,36±14,18			
Şiddet Yaşama								
Evet	389	2,19±1,68	Z=-5,097**	,000	40,10±14,08	Z=-,399**	,690	
Hayır	298	1,54±1,40			39,59±11,80			
Eğitim Alma								
Evet	152	1,61±1,51	Z=-2,788**	,005	38,61±13,82	Z=-1,730**	,084	
Hayır	535	1,99±1,61			40,24±12,92			

*Kruskal-Wallis testi.

** Mann-Whitney U testi.

3.5. Öğrencilerin Benlik Saygısı Puanı İle Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki

Öğrencilerin benlik saygısı puanı ile şiddete yönelik tutum ölçeği puanları arasında pozitif yönde çok düşük derecede istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r=,101$; $p<,05$) (Tablo 5).

Tablo 5. Öğrencilerin Benlik Saygısı ve Şiddete yönelik tutum ölçeği arasındaki ilişki (n=687)

Korelasyon*	Benlik Saygısı Ölçeği		Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği	
	r	p	r	p
Benlik Saygısı Ölçeği	1,000	.	,101	,008
Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği	,101	,008	1,000	.

*İki nicel değişkenin ilişkilerinin incelenmesinde normal dağılıma sahip olmayanlar için "Spearman" korelasyon katsayısı kullanılmıştır.

6. TARTIŞMA

Şiddet,dünyanın her yerinde ve her sosyal sınıfta, yaşamın her döneminde karşımıza çıkabilen en önemli toplum sağlığı sorunudur (Rivara ve ark., 2019). Şiddet, evde, okulda, işte, kampüste, ve bütün sosyal alanlarda yaşanabilmekte; bireyleri fiziksel, sosyal ve duygusal olarak etkileyebilmekte, hatta insanların yaşamını tehdit etmektedir (Valls ve ark., 2016; Rivara ve ark., 2019). Bu noktada şiddet,toplumsal duyarlılığın artırılması gereken konular arasında yer almaktadır.

Literatürde şiddetle ilgili çok sayıda çalışma yer almaktadır (Özakar ve ark, 2018; Cappa, ve Jijon, 2021; Grose ve ark., 2021).Üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmalarda sıklıkla öğrencilerin flört şiddeti ve cinsel şiddet yaşadığı bildirilmiştir (Duval ve ark., 2020; Howard ve ark. 2019). Duval ve ark. (2020) 23 makaleyi incelediği sistematik derlemede kadın üniversite öğrencilerinin flört şiddetine erkeklerden daha fazla maruz kaldıklarını belirlemiş ve madde kullanımı, aile içi şiddet yaşama, riskli cinsel davranışlar gibi faktörlerin flört şiddetinde risk oluşturabileceğini bildirmiştir. Bu çalışmada öğrencilerin yarısından fazlasının (%56,6) yaşamlarının bir döneminde

şiddet yaşadığı ve bu öğrencilerin %47,3'ünün duygusal, %38,8'inin fiziksel, %4,7'sinin ise cinsel şiddete maruz kaldığı belirlenmiştir. Çalışmalar çoğu durumda kişilerin başlarına gelen cinsel saldırıyı, çeşitli sebeplerle, hemen ifşa edemediklerini ortaya koymaktadır (Dokgöz ve Kar, 2017; Çoban Döşkaya, 2018). Suçu işleyen kişi tehdit etmekte ya da kişiler damgalanmaktan korktukları için kendisini çaresiz ve kapana sıkışmış olarak hissetmekte dolayısıyla başına geleni anlatamamaktadır. Çocuk yaşta geçirilen her şey daha fazla zarar verdiği için, unutturmak veya unutmak işe yaramamaktadır. Etkisi post travmatik stres bozukluğu olarak sürmektedir (Bozkurt ve ark., 2014). Çalışmada gençlerin az bir oranda cinsel şiddete maruz kaldığı görülmektedir. Farklı yaş grubunda olmakla beraber Ülkemizde en kapsamlı veri, 7- 18 yaş çocuk ve gençler üzerinde yapılan “Türkiye’de Çocuk İstismarı ve Aile İçi Şiddet” (2010) araştırmasıdır. Bu çalışmada çocukların %56'sının fiziksel, %49'unun duygusal ve %10'unun cinsel şiddetle karşılaştığı belirtilmiştir. Çocuklar şiddete sıklık sırasına göre ev, okul ve sokakta maruz kaldığı; şiddeti yapan kişilerin ise baba, öğretmen, anne, arkadaş ve komşu olduğu belirtilmiştir (Korkmazlar Oral ve ark.,2010). Bu çalışmanın bulgularının “Aile İçi Şiddet” çalışmasının bulgularına benzer nitelikte olduğu söylenebilir. Ancak bu çalışmada birinci sırada duygusal şiddete maruz kalma daha fazla bildirilmiştir. Bu durum yaşla beraber duygusal şiddetin farkındalığının arttığı biçiminde düşünülebilir. Ülkemizde cinsel taciz ve cinsel saldırı olaylarının çok küçük bir oranı (%5–10)'nın adli makamlara yansıtıldığı belirtilmektedir (Şen ve Yazıcı, 2017). Howard ve ark. (2019) Amerika’da yedi devlet üniversitesindeki öğrencilerle yaptıkları çalışmada öğrencilerin yaklaşık yarısının cinsel şiddet yaşadığını belirlemiştir. Bu çalışmada öğrenciler bütün yaşam alanlarında şiddete maruziyetten söz etmiştir. Evlerinde, okulda, mahallelerinde, yurttan, spor alanlarında maruziyet yaşanmıştır. Bu nedenle şiddet açısından güvenli bir yer söz konusu olamamakta, mutlaka koruyucu önleyici yaklaşımların ele alınması önemli görülmektedir. Çalışmalar üniversite kampüslerinde de öğrencilerin şiddete uğrayabildiklerini (Valls ve ark., 2016) ve üniversite öğrencilerinin soygun, hırsızlık, fiziksel saldırı gibi suçlardan korktuğunu göstermiştir (Azevedo ve ark., 2022;Maier ve DePrince; 2020).

Yaşanan şiddet sonrasında bireyler çeşitli şekilde tepki verebilmektedir. Bu çalışmada şiddete maruz kalan öğrencilerin %42,7'sinin şiddete karşı sözlü tepki verdiği, %34,2'sinin ise tepkisiz kaldığı görülmüştür. Valls ve ark. (2016)'nın çalışmasındakadına yönelik şiddet mağduru öğrencilerin %91,0'inin olayı bildirmemeye karar verdiğini, ancak bu öğrencilerin %66.0'sının olayı birilerine anlattığı tespit edilmiş ve öğrencilerin yaşadıkları olayı şiddet olarak tanımlayamamaları nedeniyle bildirimde bulunmadıkları ifade edilmiştir (Valls ve ark, 2016). Bu durum kişilerin şiddet algılarıyla şiddet bildirimleri arasında bir ilişki olduğunu göstermektedir. Çalışmada öğrencilerin yalnızca %5,1'i şiddet sonrasında yetkili yerlere bildirim yaptığını söylemiş ve %77,9'unun (n=535) şiddetle ilgili eğitim almadığı belirlenmiştir. Öğrencilere şiddet farkındalık eğitimleri verildiğinde öğrencilerin şiddetle ilgili bildirim yapma oranlarının artacağı düşünülmektedir.

Davranışsal özellikler ve bireysel farklılıklar kişilerin şiddete yönelik tutumlarını etkileyebilmektedir (Pinos ve ark., 2016). Bu çalışmada öğrencilerin şiddete yönelik tutum ölçeği puan ortalamasının $\bar{X}:39,88\pm13,13$ ile düşük düzeyde olduğu ve erkek öğrencilerin şiddete yönelik tutum ölçeği puan ortalamasının ($\bar{X}:45,10\pm15,21$) kız öğrencilere göre ($\bar{X}:38,05\pm11,81$) anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir. Pinos ve ark.(2016) adölesanlarla yaptıkları çalışmada benzer şekilde erkek öğrencilerin şiddeti meşrulaştırmaya yönelik daha güçlü tutumlarının olduğunu kız öğrencilerin ise şiddeti reddetmede daha başarılı olduklarını belirlemiştir. Çalışmada ayrıca fen/mühendislik bilimlerinde eğitim gören öğrencilerin şiddete yönelik tutum ölçek puan ortalamasının ($\bar{X}:41,95\pm14,38$) en yüksek olduğu belirlenmiştir. Sağlık ve sosyal bilimlerde okuyan öğrencilerin şiddet tutumlarının daha düşük olmasının ders müfredatlarında iletişim ve sosyal etkileşim içerikli eğitimler almalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Benlik saygısı öğrencilerin okul başarısını, arkadaş ilişkilerini, fiziksel ve psikososyal sağlığını etkileyen önemli unsurlardan biridir (Orth, ve Robins, 2022). Bu nedenle öğrencilerin benlik saygılarının belirlenmesi oldukça önemlidir. Bu çalışmada öğrencilerin benlik saygısı ölçeği puan ortalamasının $\bar{X}:1,91\pm1,6$ ile yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Benlik saygısı bireylerin kendisi hakkında sağlıklı ve değerli bir algıya sahip olmasıdır. Bu yönüyle benlik saygısı öğrenme tecrübesiyle ilişkili olan ve motivasyonu artırarak başarıya giden yolu açan bir unsur olarak görülmektedir(Zayed, ve Elshaer, 2022). Dolayısıyla çalışmada öğrencilerin benlik saygılarının yüksek olmasının öğrencilerin öğrenme tecrübesinin arttığı lisans eğitimini almalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Diğer taraftan çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamasının genç olması benlik saygısının yüksek olmasında etkili olabilir. Benlik saygısının yaşla ilişkisini gösteren geniş çaplı bir meta analiz çalışmasında benlik saygısının erken ve orta çocuklukta arttığı, ergenlikte sabit kaldığı, genç erişkinlikte güçlü bir şekilde arttığı, orta yetişkinlikte artmaya devam ettiği ve yaşlılıkta düştüğü gösterilmiştir (Orth ve ark., 2018).

Öğrencilerin benlik saygısındaki azalma şiddet eğilimiyle ilişkili olabilmektedir. Benlik saygısının azalması öğrencilerin şiddet eğilimini artırabilmekte (Lei ve ark., 2020) diğer taraftan şiddet mağduru bireylerde kendini yetersiz, değersiz ve önemsiz hissetmeyle birlikte benlik saygısında azalma görülebilmektedir (Duru ve ark., 2019).

Bu çalışmada şiddet yaşayan öğrencilerin benlik saygılarının daha düşük ($\bar{X}:2,19\pm1,68$), şiddet eğitimi alan öğrencilerin ise benlik saygılarının daha yüksek ($\bar{X}:1,61\pm1,51$) olduğu belirlenmiştir. Yine çalışmada üniversite öğrencilerinin benlik saygısı puanı ile şiddete yönelik tutum ölçeği puanları arasında pozitif yönde çok düşük derecede istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Ölçek yorumlanırken benlik saygısı puanının yüksek olması benlik saygısının düşüklüğünü göstermektedir. Dolayısıyla öğrencilerin benlik saygıları düştükçe şiddete yönelik tutumları artmaktadır. Literatürde de benzer şekilde benlik saygısı ve şiddet arasındaki negatif ilişkiyi gösteren çalışmalara rastlamak mümkündür (Lei ve ark.;2020; Teng ve ark., 2015). Lei ve ark. (2020) 61 makaleyi derledikleri metaanaliz çalışmasında benlik saygısı düşük olan öğrencilerin siber zorbalık davranışını daha sık gerçekleştirdiğini belirlemiştir (Lei ve ark., 2020). Çin’de yapılan farklı bir metaanaliz çalışmasında ise öğrencilerin benlik saygısı ve saldırgan davranışları arasında orta düzeyde negatif bir ilişki olduğu gösterilmiştir (Teng ve ark., 2015). Bu nedenle toplumda görülen şiddet yaygınlığının azaltılması için bireylerin benlik saygısının yükseltilmesinin önemli olduğu söylenebilir.

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğrencilerin şiddete yönelik tutumları arttıkça benlik saygıları azalmaktadır. Öğrencilerin benlik saygıları arttıkça kendilerini önemseyeceği ve çevresine karşı daha duyarlı olarak şiddet eğiliminin azalacağı düşünülmektedir. Toplumda şiddet eğiliminin azaltılması için şiddet içerikli televizyon programları, oyunlar ve medyadaki şiddet görüntülerinin denetlenmesi önerilebilir. Şiddetle ilgili farkındalık oluşturmak için üniversitelerde öğrencilerin kriz yönetimi, iletişim, çatışma yönetimi gibi güçlendirici etkinliklerin planlanması ve fen/mühendislik müfredatlarına kişiler arası iletişim, insan hakları gibi davranış bilimleri derslerinin eklenmesi önerilebilir.

KAYNAKÇA

1. Akin, A., Yıldız, B., & Basha, E. (2016).“The Validity And Reliability of Turkish Version of The Attitudes Toward Violence Scale”, Route Educational and Social Science Journal, 3(1):53-61.
2. Azevedo, V., Nunes, L. M., & Sani, A. (2022). “Is campus a place of (in) security and crime? Perceptions and predictors among higher education students”, European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education, 12(2): 193-208.
3. Bozkurt G., Yorulmaz Coşkun., &Sönmez Düzkaya D. (2014).“Çocuklarda Cinsel İstismara Bağlı Travma Sonrası Stres Bozukluğu: Olgu Analizi”, HSP, 1(2):43-49.
4. Cappa, C.,&Jijon, I. (2021). “COVID-19 and Violence against children: a review of early studies”, Child Abuse & Neglect, 116, 105053.
5. Çakmak, C., Çapar, H., Konca, M., & Korku, C. (2017). “Bir Halk Sağlığı Sorunu Olarak Çocuklara Yönelik Şiddet: Gazete Haberleri Üzerinden Bir Araştırma”, Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7(13): 85-101.
6. Çalışkan, H., ve Çevik, E. İ. (2018). “Kadına Yönelik Şiddetin Belirleyicileri: Türkiye Örneği”, Balkan Sosyal Bilimler Dergisi, 7(14): 218-233.
7. Çuhadaroğlu, F, Adölesanlarda Benlik Saygısı, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Ana Bilim Dalı, Uzmanlık Tezi, Ankara, 1986.
8. Çoban Döşkaya F. (2014). Pamuk Prens’in Ölümü: Mağdur Çocuk Dili Analizi. Geçmişten Günümüze Şehir ve Çocuk, 2014;1145-1165.
9. Davidson, M. M.,& Canivez, G. L. (2012). “Attitudes toward violence scale: Psychometric properties with a high school sample”, Journal of Interpersonal Violence, 27(18): 3660-3682.
10. Dissiz, M. (2020). “Determination of Attitudes of University Students towards Domestic Violence” International Journal of Caring Sciences, 13(1): 644-653.
11. Dokgöz, H. ve Kar, H. (2017). Çocukta cinsel istismar. Türkiye Klinikleri Çocuk Psikiyatrisi Özel Dergisi, 3(3), 169-174.
12. Duru, E., Balkis, M., & Turkdoğan, T. (2019). “Relational violence, social support, self-esteem, depression and anxiety: A moderated mediation model”, Journal of Child and Family Studies, 28(9): 2404-2414.
13. Duval, A., Lanning, B. A., & Patterson, M. S. (2020). “A systematic review of dating violence risk factors among undergraduate college students”, Trauma, Violence, & Abuse, 21(3): 567-585.

- 14.Evren, H., Tokuç, B., & Ekuklu, G. (2011). “Trakya Üniversitesi Öğrencilerinde Şiddet Davranışları ve Algılanan Sağlık İlişkisi”,Balkan Medical Journal, 28(4).
- 15.Grose, R. G., Chen, J. S., Roof, K. A., Rachel, S., & Yount, K. M. (2021). “Sexual and reproductive health outcomes of violence against women and girls in lower-income countries: a review of reviews”, The Journal of Sex Research, 58(1), 1-20.
- 16.Gümüş, A. B., Şıpkın, S., Tuna, A., & Keskin, G. (2015). “Üniversite öğrencilerinde problemlerli internet kullanımı, şiddet eğilimi ve bazı demografik değişkenler arasındaki ilişki”, TAF Preventive Medicine Bulletin, 14(6), 460-467.
- 17.Hayran, M., ve Hayran, M. (2011). Sağlık Araştırmaları için Temel İstatistik (Birinci Baskı). Ankara: Art Ofset Matbaacılık Yayıncılık Organizasyon Ltd. Şti, 313.
- 18.Howard, R. M., Potter, S. J., Guedj, C. E., & Moynihan, M. M. (2019). “Sexual violence victimization among community college students”, Journal of American College Health, 67(7), 674-687.
- 19.Korkmazlar Oral Ü., Engin P., Büyükyazıcı Z. (2010).“ Türkiye’de Çocuk İstismarı ve Aile İçi Şiddet Araştırması. SHÇEK ve UNICEF İşbirliği. Özet Rapor. <https://www.unicef.org/turkiye/media>.
- 20.Lei, H., Mao, W., Cheong, C. M., Wen, Y., Cui, Y., & Cai, Z. (2020). “The relationship between self-esteem and cyberbullying: A meta-analysis of children and youth students”,Current Psychology, 39(3): 830-842.
- 21.Lin, K., Sun, I. Y., Wu, Y., & Liu, J. (2016). “College students’ attitudes toward intimate partner violence: A comparative study of China and the US”, Journal of Family Violence, 31(2): 179-189.
- 22.Maier, S. L.,& DePrince, B. T. (2020). “College students’ fear of crime and perception of safety: The influence of personal and university prevention measures”, Journal of Criminal Justice Education, 31(1): 63-81.
- 23.Martín-Fernández, M., Gracia, E., & Lila, M. (2019). “Psychological intimate partner violence against women in the European Union: a cross-national invariance study”, BMC Public Health, 19(1):1-11.
- 24.Martin-Storey, A., Paquette, G., Bergeron, M., Dion, J., Daigneault, I., Hébert, M., & Ricci, S. (2018). “Sexual violence on campus: Differences across gender and sexual minority status”,Journal of Adolescent Health, 62(6):701-707.
- 25.Orth, U.,& Robins, R. W. (2022). “Is high self-esteem beneficial? Revisiting a classic question”, American Psychologist, 77(1): 5-17.
- 26.Orth, U., Erol, R. Y., & Luciano, E. C. (2018). “Development of self-esteem from age 4 to 94 years: A meta-analysis of longitudinal studies”, Psychological Bulletin, 144(10): 1045.
- 27.Ostrowsky, M. K. (2010). “Are violent people more likely to have low self-esteem or high self-esteem?”, Aggression and Violent Behavior, 15(1): 69-75.
- 28.Özakar Akça S, Söngüt S, Uzuner LA, Çınar E. Hemşirelik bölümü öğrencilerinin flörtler arası şiddet tutumları. Uluslararası 4. Adli Hemşirelik, 3. Adli Sosyal Hizmet, 2. Adli Gerontoloji Kongresi, Çorum, 18-20 Ekim 2018. (Kongre Kitabı, sayfa: 346-366).
- 29.Pettersson, T.,& Eck, K. (2018). “Organized violence, 1989–2017”, Journal of Peace Research, 55(4), 535-547.
- 30.Pinos, V., Pinos, G., Jerves, M., & Enzlin, P. (2016). “Attitudes of adolescents toward violence and their related factors”, Maskana, 7(2): 1-15.
- 31.Polat, O. (2016). “Şiddet”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 22(1), 15-34.
- 32.Rivara, F., Adhia, A., Lyons, V., Massey, A., Mills, B., Morgan, E., ... & Rowhani-Rahbar, A. (2019). “The effects of violence on health”,Health Affairs, 38(10): 1622-1629.
- 33.Robins, R. W., Donnellan, M. B., Widaman, K. F., & Conger, R. D. (2010).“ Evaluating the link between self-esteem and temperament in Mexican origin early adolescents”, Journal of Adolescence, 33(3): 403-410.
- 34.Rosenberg, M. Society and the Adolescent Self-Image, PrincetonUniversity Press, Princeton, America, 1965 .
- 35.Shorey, R. C., Brasfield, H., Zapor, H., Febres, J., & Stuart, G. L. (2015). “The relation between alcohol use and psychological, physical, and sexual dating violence perpetration among male college students”, Violence Against Women, 21(2): 151-164.

- 36.Şen H & Yazıcı K. (2017).“Investigation of Turkey's Provinces by Sexual Crimes”,Alphanumeric Journal, 5(2): 293-308.
- 37.Taştan, C.,& Yıldız, K. A. (2018).“ Dünyada ve Türkiye’de kadın cinayetleri 2016-2017-2018 verileri ve analizler”,Polis Akademisi Yayınları: Ankara.
- 38.Teng, Z., Liu, Y., & Guo, C. (2015). “A meta-analysis of the relationship between self-esteem and aggression among Chinese students”, Aggression and Violent Behavior, 21: 45-54.
- 39.Valls, R., Puigvert, L., Melgar, P., & Garcia-Yeste, C. (2016). “Breaking the silence at Spanish universities: Findings from the first study of violence against women on campuses in Spain”,Violence Against Women, 22(13): 1519-1539.
- 40.World Health Organization Violence Prevention Unit: Approach, Objectives And Activities, 2022-2026. (2022) <https://www.who.int/publications/m/item/who-violence-prevention-unit--approach--objectives-and-activities--2022-2026>
- 41.World Health Organization. The VPA Approach. <https://www.who.int/groups/violence-prevention-alliance/approach>
- 42.Yagiz, R., Sevil, Ü., & Guner, Ö. (2020). “The effect of university students’ violence tendency on their attitude towards domestic violence and the factors affecting domestic violence attitudes”, Journal of Injury and Violence Research, 12(1): 39-46.
- 43.Zayed, M. A.,& Elshaer, I. A. (2022). “Physical Activities and Learning Experience of Higher Education Students: Mediating Role of Quality of Life and Physical Self-Esteem”, International Journal of Environmental Research and Public Health, 19(20): 13417.